

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Úřad práce České republiky**, sídlem Karlovo náměstí 1359/1, Praha 2, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 10. 2013, čj. 10 Na 82/2013 - 22,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) dne 2. 1. 2013 se žalobce domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného. Městský soud žalobce vyzval k zaplacení poplatku za podanou žalobu. Dne 25. 2. 2013 požádal žalobce o osvobození od soudního poplatku a doložil stručné prohlášení o svých majetkových poměrech. Usnesením ze dne 31. 7. 2013, čj. 11 A 1/2013 – 9, městský soud postoupil věc Krajskému soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“), jako soudu místně příslušnému.

[2] Přípisem ze dne 6. 9. 2013 krajský soud vyzval žalobce k vyplnění prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, a doložení skutečností v něm uvedených ve lhůtě jednoho týdne. Žalobce reagoval emailem ze dne 17. 9. 2013, ve kterém uvedl, že výzvě nerozumí a neví, jaké žaloby se týká. Krajský soud zaslal žalobci přípis ze dne 18. 9. 2013, ve kterém specifikoval, o jakou žalobu se jedná, a stanovil žalobci lhůtu pro předložení prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech spolu se všemi ostatními požadovanými doklady do 25. 9. 2013. Žalobce opět reagoval prostřednictvím emailu s tím, že ani nyní výzvě soudu nerozumí.

[3] Krajský soud vydal v záhlaví specifikované usnesení, kterým žalobci nepřiznal osvobození od soudního poplatku. Soud poznamenal, že poskytl žalobci dostatečně dlouhou dobu (od 13. 9. 2013) pro předložení formuláře týkajícího se jeho majetkových poměrů, žalobce však požadované údaje či podklady nedoložil. Nesplnil tak základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků. Jeho prohlášení ze dne 25. 2. 2013 totiž neobsahovalo všechny informace relevantní pro posouzení majetkových poměrů žalobce. Krajský soud v uvedeném případě také zohlednil informace, které jsou mu známy z jiných sporů žalobce, především informace o jeho invaliditě, které by mohly vést k osvobození od povinnosti hradit soudní poplatky. Soud však zdůraznil zvláštní okolnosti, a to kverulační a šikanózní povahu sporů, které žalobce vede, jež jsou důvodem k opačnému závěru.

[4] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) včasnou kasační stížnost. V ní nejprve zpochybňuje zařazování žalob na ochranu před nečinností a nezákonným zásahem do rejstříku Na, což je v rozporu s instrukcí kancelářím soudu. Stěžovatel namítá, že mu soud poslal tiskopis 060 bez jakéhokoliv odůvodnění, přičemž každý pokyn i rozhodnutí soudu musí být řádně odůvodněno. Krajský soud nevysvětlil odůvodněnost zaslání formuláře, stěžovatel totiž již doložil majetkové poměry právě čestným prohlášením, které bylo součástí emailu. Obdobné čestné prohlášení již bylo stěžovateli uznáno jako věrohodné a dostatečné pro prokázání stěžovatelových majetkových poměrů. Výzva k „doložení formuláře“ podle stěžovatele není logická, soud se má vyjadřovat srozumitelně v českém jazyce. Stěžovatel přiznal, že nemá žádný majetek, krajský soud mu neopodstatněně vnucuje doložit poměry na tiskopise. Judikáty Ústavního soudu podle stěžovatele jasně vyjadřují, že soudy šetří poměry žadatelů, nikoli že se provádí dokazování. Není povinností stěžovatele, aby vysvětloval, že výraz „přes tři tisíce“ znamená 3 001 až 3 449, nikoliv čtyři až osm tisíc. Krajský soud podle stěžovatele tři roky ignoruje listiny pravidelně ukládané stěžovatelem u správce soudních poplatků. Žádné ustanovení soudního řádu správního nezná výluku aktivní legitimace v podobě záležitosti netýkající se „životní sféry“, krajský soud tak vytváří novotvary. Stěžovatel považuje za diskriminační a manipulativní úvahy a závěry soudu o povaze nyní vedeného sporu. Soud navíc nesprávně poučil o opravném prostředku, neboť odvolání ani kasační stížnost proti dočasnému rozhodnutí není přípustná. Stěžovatel také polemizoval s používáním judikatury v rozhodnutí soudu.

II.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

pokračování

[5] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřipustnost.

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Stěžovatel sám sice své námitky nepodřadil pod žádný zákonem předvídaný důvod, nicméně je lze hodnotit tak, že brojí proti nezákonnosti napadeného usnesení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Kasační soud upozorňuje, že krajský soud v záhlaví napadeného usnesení nesprávně označil podání stěžovatele jako žalobu proti nezákonnému zásahu žalovaného. Ze spisu krajského soudu totiž vyplývá, že se ve skutečnosti se jedná o žalobu na ochranu proti nečinnosti žalovaného. Toto pochybení však nemá vliv na zákonnost či přezkoumatelnost napadeného rozsudku.

[9] Na úvod Nejvyšší správní soud uvádí, že netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního účastníka. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byla zamítnuta žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, který stěžovatel podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda stěžovatel měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 - 77). Kasační stížnost lze tedy i při absenci těchto podmínek projednat a jedná se rovněž o kasační stížnost přípustnou.

[10] Předmětem přezkumu je usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud se v odůvodnění tohoto rozhodnutí proto zabýval pouze námitkami směřujícími proti tomuto rozhodnutí krajského soudu.

[11] Krajský soud shledal, že stěžovatel nesplnil jednu z podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků stanovených v § 36 odst. 3 s. ř. s., a to prokázání nedostatku prostředků. Stěžovatel zaslal soudu pouze stručné prohlášení, které ovšem nebylo doloženo žádnými podklady prokazujícími jeho tvrzení. Nejvyšší správní soud přisvědčuje názoru krajského soudu, že pokud stěžovatel pouze nekonkrétně uvedl, že výše jeho příjmů je přes 3.000 Kč měsíčně a tento údaj ničím nedoložil, nelze toto prohlášení považovat za dostatečný podklad pro přiznání osvobození od soudních poplatků.

[12] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že účastník řízení je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení jeho žádosti o osvobození od

soudních poplatků. Pokud z uvedených údajů či obsahu spisu vyplýne, že jsou nevěrohodné, popřípadě neúplné, soud takovou žádost zamítne (viz rozsudek NSS ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS). Bylo tedy na stěžovateli, aby unesl jak břemeno tvrzení, tak břemeno důkazní a konkrétně uvedl a věrohodně doložil, jaká je skutečná výše jeho aktuálních příjmů.

[13] V nyní posuzovaném případě stěžovatel nepředložil podklady, ze kterých by bylo možno ověřit jeho skutečné majetkové poměry, ani neodkázal na to, že pravidelně ukládá listiny u správce soudních poplatků, jak uvádí ve své kasační stížnosti. Podle rozhodovací praxe zdejšího soudu přitom platí, že pokud žadatel doloží podmínky pro osvobození způsobem využitelným pro více souzených případů, je třeba, aby na tyto doklady v žádosti poukázal. Při hodnocení podmínek pro osvobození se soud musí zabývat i aktuálností těchto dokladů (viz rozsudek NSS ze dne 2. 5. 2012, čj. 2 As 55/2012 - 12).

[14] Stěžovatel se bránil tím, že v jiných řízeních považoval krajský soud uvedené prohlášení za dostatečné. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že předpoklady pro osvobození od soudního poplatku je nutno posuzovat zcela konkrétně s ohledem na okolnosti existující v době vyměřování soudního poplatku (viz rozsudek NSS ze dne 14. 1. 2009, čj. 4 As 63/2008 - 105). Lze tak jednoznačně souhlasit s názorem krajského soudu, že v případě, kdy stěžovatel (ani po dvou výzvách soudu) řádně nedoložil svoji aktuální majetkovou situaci, respektive svoji nemajetnost, je nutné jeho žádost o osvobození od soudních poplatků zamítnout.

[15] Dalším argumentem soudu pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků byla kverulační povaha sporu, jež je projevem zneužití práva. S tímto hodnocením Nejvyšší správní soud zcela souhlasí, přičemž zdůrazňuje, že tento argument by v případě stěžovatele obstál i sám o sobě jako důvod pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků.

[16] Při zkoumání naplnění podmínek stanovených v § 36 odst. 3 s. ř. s. je totiž namístě, aby soud zhodnotil také povahu sporu a způsob vedení řízení ze strany stěžovatele, kterému i dle názoru zdejšího soudu nejde o úspěšné dovedení řízení do konce, nýbrž se snaží o neustálé prodlužování sporu. Stěžovatel totiž vede mnoho dalších soudních řízení, které svým obsahem korespondují s nyní projednávanou věcí a jeho postup je *de facto* ve všech řízeních totožný.

[17] Nejvyšší správní soud tak nespatřuje důvod, aby náklady sporů jako je tento, jichž stěžovatel vede celou řadu, měla nést Česká republika formou institutu osvobození od soudních poplatků. Nemajetnost totiž nemůže být sama o sobě důvodem, aby se nemajetná osoba mohla volně a bez jakýchkoliv omezení realizovat v podávání četných podání k soudu (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011 - 66, dále rozsudek NSS ze dne 12. 7. 2012, čj. 5 Ans 10/2012 - 26). *„Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně“* (viz rozsudek NSS čj. 7 As 101/2011 - 66, resp. rozsudek ze dne 6. 6. 2012, čj. 2 Ans 6/2012 - 12).

pokračování

[18] Kasační soud však přisvědčuje stěžovateli v tom, že pokud krajský soud vyhodnotí podání jako žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu nebo před jeho nezákonným zásahem, není namístě, aby takové podání zařadil do rejstříku „Na“. Naopak, podle Instrukcí Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001-Org se žaloby týkající se věci ochrany proti nečinnosti správního orgánu a ochrany před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu ve správním soudnictví označují spisovými značkami „An“ a „Ap“. Je tak nutno dospět k závěru, že krajský soud chybně zařadil stěžovatelovo podání do rejstříku „Na“. Tento postup spočívající v nesprávném formálním označení věci však nemá vliv na zákonnost či zmatečnost napadeného usnesení.

[19] Jako nedůvodnou je třeba zamítnout kasační námitku týkající se nesprávného poučení o možnosti podání opravných prostředků proti napadenému usnesení. Možnost podání kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků totiž vyplývá z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek NSS ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37, či ze dne 28. 7. 2011, čj. 8 As 65/2010 - 106). Stěžovatel má pravdu, že otázku přezkumu rozhodnutí o soudních poplatcích předložil 3. senát Nejvyššího správního soudu rozšířenému senátu tohoto soudu, neboť nesouhlasí s dosavadním vývojem judikatury v této oblasti. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu však v této věci zatím nerozhodl, proto se nyní soud přiklání k doposud zastávanému názoru Nejvyššího správního soudu, podle něhož lze proti rozhodnutí krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků podat kasační stížnost.

III.

Závěr a náklady řízení

[20] Kasační námitky uplatněné stěžovatelem nebyly Nejvyšším správním soudem shledány důvodnými a ani z přezkumu dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., jež Nejvyšší správní soud provádí vždy z úřední povinnosti, nevyplynul důvod, pro který by mělo být napadené usnesení krajského soudu zrušeno. Kasační stížnost proto byla v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 s. ř. s., větou poslední, zamítnuta.

[21] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud dle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Toto právo by náleželo žalovanému, protože však žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by mu vznikly a jež by překročily náklady jeho běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. listopadu 2013

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu